
Walków-Kurnica, st. 1, gm. Konopnicka, woj. łódzkie, AZP 75-45, 76-45

Informator Archeologiczny : badania 33, 123-124

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

osady i znalezienie relacji między dotychczasowym datowaniem osady, a ziemianką z materiałem ceramicznym datowanym na późny okres rzymski. Na przebadanym obszarze zlokalizowano budynek słupowy, ziemiankę, cztery paleniska, pięć ognisk dymarskich, dołki posłupowe - z czego siedem wiąże się z domem słupowym, cztery z ziemianką - oraz dziewięć jam. Dom słupowy o powierzchni 20 m² posiadał kształt prostokątny. Pośrodku zlokalizowano słup związany zapewne z konstrukcją dachu, wewnątrz, w części północno - wschodniej znajdowało się palenisko. Ziemianka posiadała kształt prostokątny o powierzchni 17, 5 m² i głębokości 45 cm, jama ziemiankowa zawierała warstwę czarno - brunatnego piasku intensywnie nasyczonego węglem i grudkami polepy z bogatą zawartością ceramiki i kości zwierzęcych. W południowo-wschodnim narożniku ziemianki znajdowało się palenisko, w którym znaleziono zapinkę brązową, natomiast w warstwie wypełniającej jamę ziemiankową przęślik gliniany i szydło kościane. Ogniska dymarskie, były to owalne jamy, w przekroju posiadające kształt niecki, o głębokości 40 - 50 cm, wypełnione żuzłem żelaznym.

Wśród naczyń pochodzących z osady wydzielono 5 grup, według typologii R. Wołągiewicza. Są to garnki, naczynia donicowate, naczynia misowate, oraz misy. Szczególnie interesująca jest ziemianka - obiekt 120, która materiałem ceramicznym nawiązuje do ziemianki 89, odsłoniętej w ubiegłym sezonie wykopaliskowym. Jest to materiał o tradycji przeworskiej, datowany na późny okres rzymski. Wśród fragmentów ceramiki znaleziono ceramikę toczoną na kole. Skłania to do przypuszczenia, że osada w Tarnowie Pałuckim założona w fazie B2 okresu rzymskiego funkcjonowała po późny okres rzymski.

Podstawą gospodarczą ludności tu zamieszkującej była metalurgia żelaza, o czym świadczą ogniska dymarskie, a także tkactwo i chów zwierząt.

Stanowisko położone jest na polu ornym intensywnie uprawianym. Obiekty zalegające płytko pod powierzchnią niszczone były głęboką orką.

Osadę w Tarnowie Pałuckim wiąże się z ludnością kultury wielbarskiej. Dotychczasowe wiadomości na temat tej kultury formułowano głównie w oparciu o wyniki pochodzące z badań z cmentarzysk. W północnej Wielkopolsce w ostatnich latach w różnym stopniu rozpoznano kilka osad, wśród nich w Tarnowie Pałuckim, co w istotny sposób dopełnia obraz życia ludności kultury wielbarskiej. W aspekcie chronologicznym ważne jest uzyskanie dodatkowych danych dotyczących związków kulturowych w początkach późnego okresu rzymskiego w północnej Wielkopolsce.

Materiał zabytkowy przechowywany jest w WUOZ Delegatura w Pile.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach i Materiałach do Dziejów Pałuk”.

Badania nie będą kontynuowane.

Troszyn Polski, st. 27, gm. Gąbin, woj. mazowieckie, AZP 52-55/93 – patrz: wczesna epoka żelaza

WALKÓW-KURNICA, st. 1, gm. Konopnicka, woj. łódzkie, AZP 75-45, 76-45

- osada kultury przeworskiej z późnego okresu rzymskiego (faza C1-D)

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w sierpniu, przez Bogusława Abramka (autor sprawozdania, Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu). Finansowane przez WKZ w Łodzi. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnie 1230 m².

Tegoroczne badania skoncentrowały się w centralnej partii osady. Bezpośrednio pod warstwą próchnicy zalegała warstwa kulturowa niszczone przez głęboką orkę. Pod warstwą, miejscami zanikającą, zalegały obiekty. Odkryto: 4 budynki mieszkalne - półziemianki, 3 budynki gospodarcze, pozostałości 2 budynków z roku 1998, 1 piec kamienny, 30 palenisk oraz liczne jamy i dołki. Powierzchnia budynków wahała się od 6 m² do 24 m².

Materiał zabytkowy obejmuje: około 7,5 tys. fragmentów naczyń ręcznie lepionych, około 1200 fragmentów naczyń toczonych, ponad 200 fragmentów naczyń zasobowych, 9 denarów rzymskich A. Piusa, Faustyny i Marka Aureliusza (7 srebrnych, 2 brązowe), 5 brązowych zapinek z podwiniętą nóżką i 2 żelazne - zniszczone, 72 zabytki metalowe (w tym półkoszek, fragment sierpa, cylindryczna kłódka, duży klucz kotwicowaty, brązowa igła, szydło, noże, okucia, sprzączki i inne), 2 szklane paciorki, przęśliki, ciężarki tkackie, osełki, kamień żarnowy i kawałki innych kamieni oraz obfity materiał kostny. Należy podkreślić, że ceramika ręcznie lepiona z osady wykazuje w wielu przypadkach znaczne podobieństwo formalne i technologiczne do ceramiki wczesnośredniowiecznej i ma liczne odpowiedniki w materiałach grupy dobrodzieńskiej z fazy D. Z uwagi na wielkość tej osady oraz ciągle jej niszczenie przez prace polowe, jak również walory materiału zabytkowego koniecznym jest całkowite zbadanie tego stanowiska.

Materiał zabytkowy przechowywany jest w Muzeum Ziemi Wieluńskiej.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

Wapniarnia, st. 129, gm. Trzcinka, woj. wielkopolskie, AZP 38-24/74 – patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

Wąsowo, st. 29, gm. Muślin, woj. wielkopolskie, AZP 53-21/69 – patrz: wczesne średniowiecze

Wierzbowa, st. 1, gm. Wartkowice, woj. łódzkie, AZP 62-48/4 – patrz: wczesna epoka żelaza

WIERZCHUCA NAGÓRNA, st. 3, gm. Drohiczyn, woj. podlaskie, AZP 51-81

- ślady osadnicze z epoki neolitu
- ślady osadnicze z epoki brązu
- osada kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
- osadnictwo z wczesnego średniowiecza

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 6 czerwca do 1 września, przez Urszulę Perlikowską-Puszkarską (autorka sprawozdania, Państwowe Muzeum Archeologiczne). Finansowane przez WKZ. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię 255 m².

Badania wykopaliskowe poprzedziła analiza dotychczasowego rozpoznania badanego stanowiska w powiązaniu z morfologią terenu, rozpoznaniem powierzchniowym i wykonaną wstępną analizą dokumentacji i materiałów zabytkowych pozyskanych w poprzednich sezonach badawczych. Było to niezbędne, ponieważ stanowisko jest rozległe przestrzennie i chronologicznie (od około II w p.n.e. do IV w n.e. i wczesnego średniowiecza). Na stanowisku pojawiają się również materiały z neolitu i epoki brązu.

Przeprowadzone w 1999 roku prace badawcze koncentrowały się w centralnej i w zachodniej części stanowiska ze względu na zadokumentowanie tam obiektów przestrzennych sugerujących układ użytkowy. Dodatkowym celem badań była możliwość uzyskania informacji chronologicznych i kulturowych.

Wytyczono i przebadano 13 wykopów. Zadokumentowano i wyeksplorowano 26 obiektów. W tym kontynuowano eksplorację 5 obiektów (4 paleniska i jama zasobowa) i zadokumentowano 21 nowych obiektów - 10 palenisk, 10 śladów po słupach (?) i 1 wkop współczesny.

Tegoroczne badania wykopaliskowe dostarczyły nowych, cennych materiałów dotyczących rozplanowania obiektów przestrzennych i użytkowych.